

Blog augustus 2025

Missie van de groep tijdens de formingsfase.

Tijdens de formingsfase leert iedereen elkaar (opnieuw) kennen. Er spelen bij leerlingen een hoop vragen. Sommigen zijn enthousiast, anderen onzeker. Het is belangrijk om deze fase goed te begeleiden als leerkracht. Ik deel graag mijn coaching ervaring op dit gebied met je.

Lees je mee?

Groepsvormingsfasen.

De bekendste indeling van groepsvorming in fasen komt van Tuckman. Hij deelt groepsvorming in het onderwijs als volgt in:

1. **Forming:** leerlingen maken kennis met elkaar. Dit kan aan het begin van het schooljaar zijn in de klas, maar ook met de komst van nieuwe leerlingen gedurende het schooljaar of bij de wissel van leerkracht.
2. **Storming:** de groep gaat op zoek naar wie welke rol gaat innemen in de hiërarchie. Dit is overigens niet eenmalig. De dynamiek kan gedurende het jaar wijzigen door veranderingen in de groepssamenstelling en soms kun je dan dus op een later moment weer opnieuw in deze fase belanden.
3. **Norming:** de waarden, normen, regels en routines die in de groep gelden worden duidelijk en staan vast. 'Zo doen wij dat hier in onze klas'. Lees ook mijn blog over klassenmanagement om dit goed vorm te geven.
4. **Performing:** de losse individuen vormen in deze fase een (hechte) groep. Er kan in rust gewerkt worden aan de leerdoelen.
5. **Adjourning:** de groep gaat tijdelijk (zomervakantie) of definitief (groep 8 – VO) uit elkaar en neemt afscheid.

Deze fasen volgen elkaar niet in een strak schema op. In de praktijk ga ik juist met verschillende fasen aan de slag met mijn coachees. Zo combineer ik Forming (1) met Norming (3).

Het hangt er maar net vanaf in welke periode van het schooljaar we ons bevinden en wat er speelt. Meer over belangrijke weken vind je hier:

Blog over Gouden Weken.

Blog over Zilveren Weken.

Blog over Bronzen Weken.

Forming tijdens de Gouden Weken.

De formingsfase vindt meestal en grotendeels plaats tijdens de Gouden Weken, aan het begin van het schooljaar. Dan maken de leerlingen kennis met elkaar, maar kinderen die elkaar al kennen veranderen en maken van alles mee. Sowieso is er een kennismaking met de (meestal) nieuwe leerkracht. Het is belangrijk voor de rest van het jaar om deze fase goed te begeleiden en soepel te laten verlopen.

Komen er op een later moment nieuwe leerlingen bij in de klas, of komt er een nieuwe leerkracht, stagiair of andere begeleider, dan vindt er ook een kennismakingsmoment plaats.

Tijdens deze fase spelen er veel vragen bij de leerlingen:

- Hoe werkt het bij deze leerkracht?
- Wat mag hier wel, wat mag hier niet?
- Waar liggen de grenzen?

Dit heeft te maken met kennismaken, maar ook met een zoektocht naar veiligheid. Hoe mag en kan de eigen identiteit en het eigen karakter vorm krijgen binnen deze nieuwe groep?

In mijn blog over [klassenmanagement](#) lees je meer over duidelijke routines, rituelen en kaders die voor kinderen heel helpend zijn in deze periode.

De missie van de groep.

In een coachtraject, vanuit Klasse(n)Kracht, starten we altijd met het maken van een groepsmissie, een klassendoel, waar we samen naartoe gaan werken. In dit geval met de onderliggende vragen: 'Wat voor groep willen we zijn, wie zijn wij als groep, wanneer hebben we het fijn met elkaar?'

In dynamische groepen gaat het ook over de vraag; 'Wat zijn we nog niet maar willen we wel worden?' Bijvoorbeeld: we willen graag een rustige groep zijn waarin er goed gewerkt kan worden. Of, we willen een fijne groep zijn waarin niemand gepest wordt.

Geen enkel kind wil in een onrustige, ongehoorzame, onveilige groep zitten. Kinderen kunnen precies vertellen wat ze goed vinden gaan, waar ze nog iets te leren hebben of wat ze anders zouden willen. Ze weten alleen soms nog niet hoe ze dit voor elkaar moeten krijgen en daar hebben ze jou als leerkracht bij nodig.

Geef zelf het goede voorbeeld.

Als leerkracht is het heel belangrijk om tijdens deze fase voorbeeldgedrag te tonen, kinderen welkom te heten en duidelijke kaders te bieden in de vorm van regels en routines.

Zorg er als leerkracht ook voor dat er voldoende ruimte is om elkaar te leren kennen. Denk niet te snel 'deze groep kent elkaar al zoveel jaar'. Het kan voor kinderen toch elk jaar opnieuw een spannende fase zijn.

Jij als leerkracht bent waarschijnlijk nieuw, misschien zijn er nieuwe kinderen bijgekomen in de klas of hebben ze dingen meegemaakt in de zomervakantie. Elkaar (opnieuw) leren kennen blijft elk jaar van belang, want ook in deze jaren van het leven van een kind vindt er veel verandering en ontwikkeling plaats.

Onderdelen van de formingsfase.

De formingsfase is op te delen in verschillende onderdelen:

- De kennismaking/ontmoeting. Sommige leerlingen zullen elkaar al kennen, of van elkaar gehoord hebben. Anderen ontmoeten elkaar voor de allereerste keer. Bijvoorbeeld leerlingen die van een andere woonplaats komen kunnen door onzekerheid bepaald gedrag vertonen. Het is belangrijk om de kennismaking direct goed te begeleiden.
- De meeste leerlingen zullen de kat uit de boom kijken of direct duidelijk aanwezig zijn. Beide gedragingen kunnen dezelfde insteek hebben.
- Pas na een tijdje, als er antwoord is gevonden op de vragen hierboven, leren de kinderen elkaar echt kennen. Met een sociogram krijg je goed inzicht in de dynamiek en sociale cohesie. (Houd hiervoor mijn blogs in de gaten. In oktober komt er een artikel over het sociogram.)
- Gedurende de gehele forming fase is het belangrijk om onderling en wederzijds vertrouwen op te bouwen en veiligheid in de groep te creëren.

Activiteiten om de formingsfase goed te begeleiden.

Om deze belangrijke fase goed te laten verlopen, omdat die grote impact heeft op de rest van het jaar, raad ik altijd het volgende aan:

- Dagelijks kennismakingsspelletjes spelen.
- Zoek overeenkomsten tussen leerlingen en groepjes leerlingen.
- Maak bespreekbaar wat je ziet als leerkracht en geef vooral positieve feedback.
- Zorg als leerkracht voor duidelijkheid. Hoe wil jij 't in jouw klas hebben? Wat zijn jouw regels, kaders, grenzen en routines? Zorg voor structuur en duidelijkheid.
- Pak jouw voorbeeldfunctie en laat zien wat je ook van de leerlingen wilt zien.

Concreet: hang de groepsmissie op in de klas. Zo kun je leerlingen (en jezelf) erop wijzen en eraan herinneren. Maak er samen iets moois van. Knutsel, teken, wees creatief en besteed er gezamenlijk aandacht aan.

Geef voornamelijk aandacht aan gedrag dat bijdraagt aan de missie. Benoem, complimenteer en verwij. Welke kwaliteiten heb je als mens nodig om de missie te behalen en welke kwaliteiten hebben de kinderen al?

Heb er klassengesprekken over, maak een successenmuur of een successenpot. Die kun je vullen met fijne momenten waar jullie regelmatig op terug kunnen blikken en op kunnen reflecteren.

Activiteit 1: Ik ook!

Dit is een variant op de activiteit "Ik ben de enige die..." die ik deelde in de blog over de Gouden Weken.

Stel de groep een vraag. Bijvoorbeeld: "Wat is jouw lievelingsdier?"

Een leerling beantwoordt de vraag. Iedereen met hetzelfde antwoord gaat bij die leerling in een groepje staan, zodat ze letterlijk zien met wie ze iets gemeen hebben.

Je kunt de leerlingen de antwoorden ook eerst op laten schrijven zodat ze niet op basis van bestaande vriendschappen een antwoord geven dat eigenlijk niet klopt. Laat leerlingen ook meedenken over leuke vragen.

Activiteit 2: Ga staan als...

Begin je zin met "Ga staan als..." en plak daaraan vast:

- je een hond hebt,
- je op voetbal zit,
- je favoriete kleur blauw is,
- je goed kunt schaatsen,
- je een jonger zusje hebt,
- je de oudste bent thuis,
- je lopend naar school komt.

Zo zien de leerlingen met wie ze overeenkomsten hebben. Leuk om daar op een later moment nog op terug te komen of een gesprek over te starten onderling. Je zult zien dat sommige leerlingen om zich heen kijken voordat ze opstaan. Is er iets wat ze liever niet willen delen? Maak dan ruimte voor een persoonlijk gesprekje.

Activiteit 3: Rara, wie ben ik?

Speel dit spel met de namen van andere kinderen of met bekende personen die de kinderen allemaal zullen kennen (hoe bekend ben jij met hun idolen?)

Ieder kind krijgt een post-it met een naam op zijn voorhoofd of rug. In koppels moeten ze door middel van het stellen van vragen ontdekken wie ze zijn. Wil je het wat moeilijker maken? Dan kun je ook alleen ja/nee vragen laten stellen.

Activiteit 4: Ballon hooghouden.

Alle kinderen zitten in een kring op de grond. In het midden staat een leerling met een ballon. De leerling in het midden roept de naam van een ander kind terwijl hij of zij de ballon omhoog gooit. Het kind dat genoemd is moet de ballon vangen voordat hij op de grond valt. Een goede manier om elkaars namen te leren.

Om het nog spannender te maken kun je afspreken dat je de ballon niet mag vangen maar meteen weer omhoog moet meppen terwijl je een nieuwe naam noemt.

Boekentips en tips voor meer activiteiten;

Silly Sports & Goofy Games / Energize I / Wijzer in werkvormen / Op de website van Klasse(n)Kracht kun je gratis het 108-werkvormenboek downloaden. / De Groene Spelen

Wist je dit al?

Als **Licentie Specialist Klasse(n)Kracht** begeleid en coach ik leerkrachten in het proces van de groepsvorming. Om van dynamische groepen een positieve groep te maken en ook daar te zorgen voor een krachtig en sociaal veilig leer- en leefklimaat.

Dat doe ik met behulp van de **RESPECT-aanpak van Klasse(n)Kracht**.

De RESPECT-aanpak is een gedegen methodiek om leerkrachten te versterken in de begeleiding van de groepsvorming. Deze aanpak zorgt elke keer weer voor het verkrijgen van een sociaal veilig groepsklimaat waardoor ook de leerkracht weer zelfverzekerd, energiek en met plezier voor de klas staat.

Denk je dat jij hier ook wel wat hulp bij kunt gebruiken?

Ik ga graag samen met jou aan de slag om samen te zorgen voor een veilig sociaal klimaat en een positieve groepsdynamiek. Zodat niet alleen de leerlingen zich veilig, geaccepteerd en fijn voelen, maar ook jij weer zelfverzekerd en met plezier voor de klas staat.

Neem gerust contact met me op voor een vrijblijvend kennismakingsgesprek.

info@twinkeling-coaching.nl

06 18729168